

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясынын
Тыва област болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарынын област Советинин органы

1925 чылда
үлгүлөтүнгөн

1953

ОКТАБРЬ

31

СУББОТА

№ 213 (2898)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

Эр, херээжен колхозчулар! Ниитиниң ажил-агыйын быжылаар болаш бүгү талалар-биле хөгжүдери дээш, чер ажылының болаш мал ажылының ниити база бараанның продукциязын көвүдөдир дээш демисежиңер! Эртемиң болаш мурнакчы дуржуланың чедишкннерин колхозчу бүдүрүмге идепкейли-биле нептередиңер!

(Октябрьның социалист Улут революциязынын 36 чыл оюнга СЭКП ТН-ның Кыргыргларындан).

МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ МУРНАКЧЫЛАРЫНЫҢ ДУРЖУЛГАЗЫН НЕПТЕРЕДИР

«ССРЭ-ниң көдээ ажил-агыйын улам ынай хөгжүдөр хемчеглер дугайында» СЭКП ТН-ның сентябрь Пленумунун доктаалы, мал ажылының хөгжүлдесинин талазы-биле партия болгаш чакаттын сөлгү доктаалы болза, бүгү совет улустун оон иштинде колхозчу малчынарнын политикага база күш-ажылчы идепкейинин чаа көдүрүшкүнүн болдурган.

Көдээ ажил-агыйын улам ынай хөгжүдериңиз бо төөгүлүг программаның амьдыралга боттандырар дээш демиселдиң баштайгы одуруунда көдээ ажил-агыйын мурнакчылары болгаш чаарткычылары чоруп турар. Бистиң областың колхозтарында ыңдыг мурнакчы кижилерин, ылангыя мал ажылының мурнакчыларынын саны өзүп турар.

Бо солунда Танды районун «Кызыл партизан» колхозунун алдарлыг хойжулары област Советинин депутаты Оюн Ноокай биле Г. Кудрявцев олар боттарынын ажылынын дугайын бижип турарлар. Олар болза, чүгле областың иштинге алдар-сураглыг малчынар болур эвес, харын оларнын Төрөөн чурттуң күчүшүдалын бижиктирип, коммунизмни тургузушкунун улам дүрдөдир дээш социалисттик мал ажылында кайгамчыктыг күш-ажылы бистин бүгү чуртувуска демгелдиг болуру чугаажок. Бо хойжулар каш чылдарын дургузунда ниитинин хөй баш хой малынын иделгелди ээлери болуп, малдын баш санын өстүрер, уксаалыг шынарны экижер талазы-биле улуг чедишкннерни чедиң ап, боттарынын ажылынга байлак дуржулганы чыып алганнар.

О. Ноокай болза, 1946 чылдан бээр ниитинин хой малын менди кадалап, төрөөн колхозунга 4 муң ажыг хойларын немей өстүрүп берген. Ылангыя бо чылын 700 хойдан 770 хураганын азы төрүүр 100 хойдан ортумаа-биле 110 хураганын өстүрүп алган. Ол ышкаш эш Г. Кудрявцев колхозтун хой малын 12 чыл иштинде кадарып өстүрүп, хой ажылынга мергежээр доктаамал кадр болуп турар. Ол 1948 чылдан 1953 чылга чедир 3441 хойларын өстүргөн болгаш бо чылын төрүүр 100 хойдан ортумаа-биле 105 хураганын камгалап алган. Болар хой малдын чүгле баш санын өстүрер талазы-биле эвес, харын уксаалыг шынарны экижер талазы-биле база бедик көргүзүлгелерин болуп турарлар. Оларнын коьданында бүгү хойлар каракуль уксаажы шилчээр болгаш эки шынарлыг элек дүк-биле, бедик шынарлыг каракуль хураган кештери-биле колхозка чыл бүрү хөй орулганы кирип турар.

Оон ынай, бо чылдын 8 айларынын дургузунда болунга быжылгаан түс черин уксаажы инек бүрүндөн 1305 килограмм сүттү саап алган Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун саянчы эш Пестова, Чаа-Хөл районун Молотов аттыг колхозунун хой малын 4 чылдын иштинде соксаал чок өстүрүп турар коммунист эш М. Бюрюк, Улуг-Хем районда «УТКА-нын 25 чыл ою» совхозтун улуг хойжу эш Балажык ышкаш мал ажылынын мурнакчылары областың колхоз, совхоз бүрүзүндө бар.

ССР Эвилелиниң Улут театрынга Болгар Улус Республикаының уран-чүүл мастерлериниң түңнел концерти

Октябрь 27-де ССР Эвилелиниң Улут театрынга Болгар Улус Республикаының уран-чүүл мастерлериниң концерти болган, анаа София хоорайда Болгариянын күрүне-ниң балет болгаш опера театрынын балеттери, ыраажылары, үрер хөгжүмчүлери болгаш солистери киришкен.

Болгар композитор Л. Пипковтун «Мамчыл» операзындан болгар композитор А. Райчевтин «Хайдутская песня» балетинден, М. Глинканың «Иван Сусанин» болгаш М. Мусоргскийниң «Борис Годунов» операларындан көргүзүлгелери, база ол ышкаш солистериниң ырларын концерттин программасынга кириген.

Концерт улуг чедишкннин болуп эртен.

Көрүкчүлөр болгар артистерни болгаш оларнын көргүзүлгелерин чылыг хүлээп алышкынын адыш чаксаашкынары-биле сонургааннар.

Ыраажылар Б. Христов, Д. Ко-

Партия организациялары боттарынын ажылын чорударда, колхозтарнын, совхозтарнын мурнакчы кижилеринге, мал ажылының мастерлеринге даяныр болгаш оларнын байлактыг дуржулганын бүгү колхозтарга нептередиң ужуруг.

Ынчанмыже, областың ажил-агыйынның кол адыры—мал ажылының мурнакчыларынын дуржулганын пропагандалаар болгаш бүдүрүлгеге шингээдиң ажылаар айтырыгы районнарның партия, совет болгаш көдээ ажил-агыйн органыра боттандырбайн турар. Танды районун өске колхозтарында хой ажылы, ылангыя оон культуразы амта чедир «Кызыл партизан» колхозта ышкаш ыңчаар хөгжүвейн турары база саанчы эш Пестованың көргүзүү Бий-Хем районун өске колхозтарында чедиң алдымайн турары манаа тодаргай чижек болур.

Мурнакчыларын дуржулганын, чаа эгелешкннерин көдээ ажил-агый бүдүрүлгезинге шингээдиң ажылаарын СЭКП ТН-ның сентябрь Пленумунун доктаалы партия организацияларындан шынгая негеп турар. Партия организацияларының хүлээлгезин—көдээ ажил-агыйның практикага эртемиң болгаш мурнакчы дуржулганын чедишкннерин шингээдиң ажылаарын баштаары болур.

Көдээ ажил-агыйны удуртуру—ол дээрже, хамыктын мурунда мурнакчы дуржулганы, эртемиң чедишкннерин өөренири, байдары болгаш нептередири болур. Партия, совет организацияларының ажилдакчылары мурнакчы малчынарнын дуржулганын нептередириңиз чугулазынын дугайында чүгле илеткелдер номчуур эвес, харын кол чүве болза, олар боттары ол дуржулганы өөренир болгаш ону бүгү колхозтарга, совхозтарга шингээдиң кирирениң—идеякейлиг организациялары болур ужуруг.

Партия райкомнарынын, эге организацияларының агитас-массалыг ажылынга мурнакчыларын дуржулганын нептередири оларнын аразынга социалисттик чарышты калбартыры бир көсү черин ээлээр ужуруг. Мурнакчы малчынарнын дуржулганынын дугайында илеткелдерин номчуп, парлагга чырыдыры-биле кады колхозчу массаларнын мурунга оларнын боттарынын чугааларын организациялары болгаш хожудуп турарларын мурнакчыларын деннинге чедир көдүрери эргежок чугула.

Ниитиниң чүс-чүс баш малын болуун харысалгазынга ап, ол байлакты өстүрер дээш могаг чок демисежиң турар малчынар дугайында сагыш салышкын партия, совет организацияларынын, колхозтарнын баштаар черлериниң кичээлгейиниң төвүнге турар ужуруг. Олар болза, мурнакчыларнын эгелешкннерин, өртектиг саналдарын деткиннешеан, оларнын амьдыралынын деннелин хандыр, культурулгун негелделерин баштаар хүлээлгелиг.

Колхозчу малчынарнын мурнакчы дуржулганын, эртемиң чедишкннерин бүгү колхозтарга нептередири—ниитиниң мал ажылынын улам ынай көдүрүшкүнүңге эн чугула ужуруг-дузалыг.

Жухаров, Д. Узун, М. Паунов, Г. Гударов, Н. Николов, К. Георгиева, Н. Афеян, В. Попова, Р. Конфорт, К. Попова болгаш балеттин солистери А. Гаврилов, Н. Кираджива, скрипач Э. Камиларов, пианист С. Ворова олар эн-не улуг чедишкннер-биле ойнап күүсеткенер.

Күүселдениң бедик мергежилин үрер хөгжүмүнүн кол дирижер А. Найденов, дирижерлар К. Илиев, А. Маргаритов, хорнуң хормейстери Д. Гончаров, балет театрың кол балетмейстери А. Петров олар база көргүскенер.

Концертке эштер К. Е. Ворошилов, Н. А. Булганин, А. И. Микоян, М. З. Сабузов, М. Г. Первухин, П. К. Пономаренко, М. А. Суслев, Н. Н. Шаталин, М. Ф. Шкрятков, СЭКП ТН-ның кежигүннери, министрлер, Москва хоорайнын партия болгаш совет актив, бүдүрүлгелериниң төлээлери, эртемиң, лидерлериниң болгаш уран-чүүлдүн ажилдакчылары олуршканнар.

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунда

Хөй чылдарда болгаш кызымак ажилдааны дээш дээди өөредилге черлеринин эртең ажилдакчыларының хөй бөлүгүн ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиуму орденнер болгаш медальдар-биле шаңнаан.

Улетпүр бүдүрүлгелер—көдээге шеф дузаламчызын көргүзүп турар (СЭТА-ның корреспондентилеринден)

Чурттуң заводтарынын болгаш фабрикаларынын коллективтери колхозтарга болгаш машина-трактор станцияларынга шеф дузаламчызын калбартып турар. Янзы-бүрү профессиялыг ажилчиннар, инженерлер болгаш техниктер шефке алгач ажил-агыйларынын чагыларын күүседип, көдээ ажил-агый машиналары болгаш чепсек-херекселдерин септеп, байыннары, мал кажааларын тудуп берип турар. Эртемиңнен болгаш тускай эртемиңгер көдээ механизаторларга, агрономларга, колхозчуларга дуза кылдыр консультацияларын кылып турар. Шефке алган хүлээлгелерин хуусаа бетинде күүседип турар.

Ленинградтын машина тудугчулары колхозтарга болгаш МТС-терге улуг дузаламчыны көргүзүп турар Карл Маркс аттыг заводтун ажилчиннары Великие Луки областың Себежская МТС-инге 7 токар болгаш өрүмнээр станоктарын септеп берген. Осмиинский районун Калинин аттыг. Ворошилов аттыг колхозтарыга парниктиг рамаларын олар белектеп турарлар. «Вулкан» заводтун машина тудугчулары боттарынын шефке алган черинге барганнар. Олар хаван кажаажын тудурынга, мал кажааларын кышка удур белектеринге дузалашканнар.

Барың Уралдын бүдүрүлгелеринин ажилчиннары көдээ ажил-агый артельдеринин дарганнары черлерин дерителер болгаш херекселдер-биле хандыраында дузалап турарлар. Заводтарын лекторлары болгаш илеткелчилери, бот-тыныгыр уран-чүүлдериниң бригадалары колхозтарда культура-массалыг ажилдарын организациястап турар.

Кемерово областың колхозтары болгаш МТС-тери улуг дузаламчылары ап турарлар. Хоорай чанында «Заветы Ленина» колхозка коксахимия заводунун бөлүк удуртукчу ажилдакчылары чедө бергенер.

ОКТАБРЬ МУРУНУҢ ЧАРЫЖЫ Пландан ажыр станоктар

ГОРЬКИЙ. Горькийниң чондурар станоктар заводунун ажилчиннары, инженерлери болгаш техниктери Улут Октябрының 36 чыл оюнга алдар болдуруп, хүлээп алганы социалисттик хүлээлгелериниң күүселдиз дээш демисежин турар. Бүдүрүлгениң 2 муң хире бүдүрүлгелери чыл нормаларын күүседип каапканнар. 300 станок тудугчулары беш чылдың онаалгаларын шагда-ла ажыр күүсеткилээнер.

Октябрь мурунун чарыжыга улуг чедишкннериниң чаныс-аай станоктарын бирги чехиниң ажилдакчылары чедиң алган. Олар бүдүрүлгеге графини дыка мурунадып, ам ноябрьнын баштайгы 10 хонуунун продукциязын бүдүрүп үндүрүп турарлар.

Аар станок тудуунун чехини коллектив харысалгалыг онаалга-

Ленин ордени-биле—828 кижиге, Эүш-ажылдын Кызыл Тук ордени-биле 1480 кижиге шаңнаткан болгаш арткалары ССРЭ-ниң өске-даа орденнери болгаш медальдары-биле шаңнаттырганнар.

Анаа болган хуралга көдээ ажил-агыйны көдүренири болгаш дүжүтү бедидериниң хемчеглериниң планы чугаалашкан. Мал ажылынын фермаларында болгаш шаңнаарда хөй күш кирер ажилдарын механик-заастаар деп шийтирилээн. Завод дөрт зерноопулууну, тараага херекелер ийи транспортну, асылдыг оруктарыны белектерин болгаш мал кажааларын суг-биле хандыраынга, тараа кургалыр черлерин, мастер-каваларнын дерителерин септееринге дузалажыр. Коксахимия заводунун үлегери-биле шеф дузаламчызын азатноукувий заводунун болгаш өске-даа бүдүрүлгелеринин коллективтери ол ышкаш күштедирип турар.

Хабаровск крайниң Хорскынын ыш заводунун коллектив Лазо аттыг районун колхозтарында болгаш МТС-теринче ажилдаары-биле келген тускай эртемиңгерге томуйлаан бир квартиралыг 50 байжынары чүдүрүп чоруткан. Шак ыңдыг байжынары Хабаровскинин, Бикинскинин, Дормидонтовскиниң болгаш Тунгускинин ыш заводтарынын ажилчиннары ол ышкаш белектеп турар. 100 ажыг байжынары шагда-ла чүдүрүп чоруткан.

МТС-терге кывар-чүүл кадалаар черлер белектеп берип турар Алма-Атаның «Октябрь 20 чылы» деп механиктиг заводу графити дыка мурунап ажылдап турар. Алма-Атаның электромеханик заводунун кывар-чүүлдөр шыгжаар херекселдер кылып үндүрүшкүнү ай санында улгадып турар. Бо кылыгыларын көдээ ажил-агыйнын механизаторлары удуу-биле үнелеп турар.

Таджикистаннын бүдүрүлгелеринин инженерлери болгаш техниктери көдээ ажил-агый артельдеринин автомобиль парктарынын капитал септелгезин кылып, тулуг материалдарын чорудуп, техниктиг консультацияны организациястап турар.

(СЭТА).

Бистиң областа

Чыл планын ажыр күүсеткен

ТУРАН. (Телефон-биле). Бий-Хем райулетпүр комбинатынын чехи октябрь байырлалына алдар болдурган күш-ажылчы хүлээлгезин Эзугаар ыш белектеринин чыл планын чүгле 9 айлар дургузунда күүсеткеш, харын ол-ла үениң дургузунда 1374 кубометри пландан артыр белектеэн. Оон иштинде тудуг ыяжын белектеринин чыл планынга көргөниңден артыр 849 кубометри, оттулар ыяшты планындан 870 кубометри база дидер, ыш белектерин планындан 55 кубометри артыкка белектезээр.

Бо ажилдарга комсомолчу эш А. Вититнев хүн нормазын 120 хуу

чедир, база эштер М. Күргек болгаш Д. Титов олар онза кызымак ажылдап турганы-биле онзашкан ажилдарын үргүлчү 236—270 хуу чедир күүседип турганнар.

Ыш белектеринин ажилында эш Күргекти хостааш, ону ыш дилеринге кириген. Эш Күргек ол ажилга кирген хүнүндөн эгелээш, хүн-бүрүнүн ажил нормазын эш Чугин-биле кады 200—300 хуу чедир күүседип турарлар. Ол ышкаш чазаньлга чехинде эштер Костенков, Никифоров болгаш Дуров олар ажил нормазын 120—150 хуу чедир күүседип турарлар.

Баштайгы авансылар

Улуг-Хем районда Киров аттыг көдээ ажил-агый артели (даргазы эш Андросов, партия эге организациязынын секретары эш Доржу-оол) 1953 чылдын тарылгазынын дүжүтүүн бедидип, тарааның чайгы ажалгазын экижилип, күсүк тараа ажаап алышкынын үлегерлиг чорудуп, күрүнеге тараа дүжалдазын чогуур өй-шаанда үзе санашканынын түнелинде колхозчуларын чартык чылда ажилдаан күш-хүнүңге тараа авансыларын берип эгелээш.

Колхозчуларга бээр баштайгы авансыга 60 тонна тарааларын үскен. Баштайгы авансыны колхозтун чыгыччылары Кызыл-оол, Шахта-оол олар—560—560, Натий-оол—552, Даспаанчык—442, Уйуң-кара—492, Когар—337, Бюрюк—357

килограмм тарааларын ажыныга аванылап алганнар.

Хайраканниң Эл-Бажында Калинин аттыг көдээ ажил-агый артели бо чылдын бирги чартык чылында колхозчуларын ажилдаан күш-хүнүңге 20 тонна тарааларын үскен. Баштайгы авансыны колхозчулар Дарым-оол 450, Ендан 400, Достай-оол 400, Бумба-Хуурак 380 килограмм кылдыр алган.

Хайраканниң Алды-Шынаада Мичурин аттыг көдээ ажил-агый артели баштайгы авансыны колхозчуларга берип турар. Авансыга Төмүр-оол 409, Седип 368 килограмм тарааларын алган. Өске-даа колхозтарда авансы берилешкнни үргүлчүлөп турар.

ЧЕР БОЛГАНДАН

Барың-Хемчик районда «Большевик» колхозтун тараажылары бо чылдын гадан 17 центнер ортумак дүжүттү алган. Оон түнелинде колхоз күш-хүн бүрүзүңге 2,5 килограмм тарааны авансыга берип турар. Келир чылдын тарылгазынга 1600 центнер үрезинни уруп, оон баштайгы арыглаашкынын база дооскан.

Улуг-Хем районда «УТКА-нын 25 чыл ою» совхозтун дуржулгалыг малчыны Төлүш Балажык бо чылдын 550 хонуун төрүүр 100 баш бүрүзүндөн-не 101 хураганын өстүрүп алган. Оон кадарган оо менди, семис, бедик продуктулуг болуп, хөй бүрүзү 2 килограмм 400 грамм дүктү берип турар.

Л. П. Ярыгиниң ады чүгле Кызыл районда эвес, областа безин сураглыг апарган. Ак-сеткилди күш-ажылчы, техникага камыг болгаш мергежилдиг комбайнер элээн хөй кывар чүүлдү камнап албышаан, сезон онаалдазын 270 хуу күүсеткен. Кызыл МТС-тин механизаторларында О. Доржу, К. Пронин ышкаш мурнакчылар хөй.

«Барлык» совхоз бо чылын мал өстүреринин планын чедишкннин күүсеткен: шээр мал 10 хуу, чылыг 12 хуу, инек 14 хуу өзүлдеги болган. Салчак Чүлдүм 412 хойдан 440 хураганын камгалап алган, ол бо чылын бир хойдан-на 2 килограмм 300 грамм дүктү кыргып ап турган

Чөөн-Хемчик районда Жданов аттыг колхоз бо чылын ситен белек-

кээр планын 149 хуу, силос салырын 125 хуу күүсеткен. Колхоз кышкы мал ажылынга белектеринин база хынамчалыг дооскан. Бар мал чем-нерин камыг чарыгдарынга, оларнын чөп ажылаарынга болгашкан ажилчы планын колхоз баштаар чери тургузуп турар.

1953 көдээ ажил-агый чылында Бай-Тайга районда «Мурнакчы» колхоз биче эвес көргүзүлгелерин болган. Мал өстүреринин планын ниитизи-биле 112 хуу күүсеткен. План Эзугаар 27 тудугларын 37 кылдыр күүсеткен. Колхоз келир чылдын тарылгазынга үрезинин бүрүн белектеп алган, чайгы болгаш күсүк чер андарылгазы чедишкннин хандырганнар.

Каа-Хем районун улутпүр комбинатынын коллективни Октябрь мурунун социалисттик чарыжын улам калбартып турар. Чугай өртедир чер 50 тонна онаалдазын 32 тонна чедирген, сапог даараар чех алган хүлээлгезин 150 хуу күүсеткен. Пилорамада Пензкоза, Чихачев, чазаныр цехте И. Ворошилов, Б. Корьяк олар ээлдеч нормазын үргүлчү 150 хуудан ажыр күүседип турар.

«Партияның XIX съездин» колхоз кышкы мал ажылынга белектелиң дооскан. Бо талазы-биле Улуг-Хем районда мурнакчыга санатырып турар ол колхоз чоокта чаа малчынарга 110 эш кидис идиктерин берген.

ЧУРТТУҢ ХООРАЙЛАРЫНДА

Сталинабад. Москва аттыг шөл. Чуруу Б. Зайцевтин. СЭТА-ның прессклишези.

Владивосток. Набережная. Чуруу Н. Назаровтуу. СЭТА-ның прессклишези.

Көдээ ажыл-агыйның мурнакчыларының дуржулгасындан

Колхозтун мурнакчы хойжулары

Танды районда „Кызыл партизан“ көдээ ажыл-агый артелинде

МЭЭН САЛЫШКЫНЫМ

1946 чылдын сентябрьда бистин колхозтун баштаар чери малдал эстүрери-биле менээ бир өөр төрүүр дөрт чүс каракуль хойларны хүлээди берген. Ынчаарда менээ каракуль хойларны эстүрер талазы-биле дуржулга барык чок турган. Мээң баштайгы үеде ажылымга хоочун кадарчы, ам боду назылап кыраан колхозчу эш Катовниковтун өөрикчизи, Күш-ажылдын Кызыл Тук орденниг хойжу Григорий Кудрявцев дузалаан. Хөй өөр каракуль хойларны малдал эстүреринге бүгү таланын хайгааралы керек.

Кылган ажыл үре-түнелди берип турарга, ажыл-иши кижиге иденкей сорук болгаш бүзүрөл быжыгдалынып тыттып кээр. Ындыг түнелди мээң кадамдыг хойларны баштай хураганнап эгелээ чылында-ла көргөн мен. Төрүүр 100 хойдан-на 110 хураган алдыган!

Мынчага чедир үзүктел чок хой кадарып келген үемде чүгө 1951 чыл куду көргүзүлгү болган. Ынчаарда мээң өг-бүлемге аарыг таварышканы анаа улуу-биле хамаарышкан. Оон өске чылдарда ортуна-биле 100 хойдан-на 110—115 хураганны доктаамал ап келген мен.

Малдын уксаа талазы-биле экинчилдизи оон төлгүр болгаш эки шынардыг хөй дүктү, бедик сорттуг каракуль хураганнар кештерин бээрине дыка улуг ужу-дузалыг. Чыл келген тудум-на фермавыста хойларнын уксаазын экинчилдип турар бис. Ынчангаш сөөлгү чылдарда төрүүр каракуль хойларны шуптузун бирги генерациянын хайнактап экинжиткен уксаазы болдуруп алган бис. Шак мындыг экинчилдигден хөйну ойнап ап турар бис.

Кадарчы кижиге эң харысалгалыг үе хойларнын хураганнаар үеи. Эдержилгени хойлар чүстеп азы ий чүстеп бөлүк төрүүр кылдыр чорудуп турар бис. Чижээлээрге, мээң фермада 700 төрүүр хойлар бар. Оларны бир эвес шуптузун харууда хураганнаар кылдыр эдержилге чорудар болза, кадарчы кижиге берге апаар болгаш харын-даа күш четинмейн баргаш, хураганнарны четче ап шыдавайн баар чадаас. Ол үени организастиг эрттирер дээш мынчаар таарыштырып турар бис: баштай-ла 100 ийикпе азы 150 хире хойлар төрүүр кылдыр эдержилгени чорудар. Кадарчы кижиге баштайгы хураганнарны алгаш, бодунга элээн керектиг чүүлдерин билип алыр. Хураганнарнын өзүмнүү болгаш хойларнын сүткүрү дээш өске чүү чок дээр. Баштайгы хураганнар мандып дору-гуп, олар илеринден аспас, боттары ээп ап шыдаптар апарганда, ам бир 200 хире хойлар бөлүк хураганнаар. Ол хураганнар дорукуже база бир биче үзүктелишкнн турар ужурул. Ынчангаш үш хире чапсарлыг болур. Ол чапсарларнын аразы дыка узун эвес болур. Чүгө дээрге, хураганнарны дөрт ай болган сөөлүдө илеринден үер апаар болгай, бир эвес улуг үзүктелишкнн турар болза, хураганнар эмг эмер үезинде дөктө өзүп ап шыдавайн баар.

Оолдаашкын үезинде ажыл дүңхүн чок үргүлчүлээр. Ол өйде хой аразындан үнемс чыгымы апаар чүве. Дүне шуут-ла манап хонар. Ынчанмас болза кайы хураган кайы хойнуу дээрн билдинмейн баар. Хураган төрүтүнери билек ону иезинге хүлээди. Чамдык аныяк хойлар хураганнын хүлээвейн баар. Хураган бүрүзүн, оон кайы хойдан төрүтүненин билип алырынын ужуру ол. Оглун тотурбас эвээш сүттүг аныяк ийикпе денгели куду хойларны кадарчы шагда-ла билип алган турар болгаш ол хойларнын хураганнын

лаар керек. Кадарчы кижиге бодунун планнап алганын өзугаар одарны участоктарга үзүп аар. Чамдык чылдарда хар улгаткаш, хар адаандан чөмни тып чирн хойга берге апаарга, харын далбый-биле караткаш, оон изи-биле кадарып турар бис. Чамдык шуурганнар болгулай бээр хуннерде ийикпе соок күштүг апарганда хойларны тургузу азыраарыга керектиг чөм чүүлдери ферманын эргезинге доктаамал турар болгаш ону план өзугаар ажыглаар.

Кижин хойларны кадарарда манаштырбас керек. Чүгө дээрге, кышкы хун чүгө чеди шак хире болур. Хойлар манаштып тургаш, ойт-тап албайн баар болгаш кежээге чедир хөй-ле күш үндүрүп манаштып кааптар. Кадарчы кижиге олар чөргө баргаш, хойну доктааткаш, оларнын анаа казып оларлай бээрн ыявчыла чедип алыр керек.

Хөй кажаазынын байдалын кышкы үеде онзалап хайгаараар. Кажаанын кемчээли хойлар сынмарлашпас болур ужурулуг. Эмин эрттир хос кажаа соок болуру база билдингир. Хөй өөр хойга өй-тап чыгыг кажаа керек. Бир эвес хойлар кажаага дериткиже изиргенер болза кижин эртенги соокка алыптар болгаш аарый берип болур. Кажаанын иштинде агаары четчир турар ужурулуг.

Хөй өөр хойларны кадарып турар кижиге мал эмчизинин талазы-биле чамдык бөдүүн аргаларын билери база чугула. Мен ам төрүүр хойларга дуза көргүзөрүн, харын-даа хойлар төрүп чадай бергенде дуза көргүзөрүн, чамдыкта хойларнын иштинде хураган кандыг бир чылдагаан-биле өлүг апаргаш, хөп ыжа бергенде ону холдап уштуп кааптарынга өөренип алган мен.

Катышкан ажыл-агыйнын хөй өөр хой малын ылангыя экинжиткен уксааны малдал эстүрери дыка харысалгалыг ажыл. Ам бистин мал ажаап турарымыс бедик культураны негеп турар. Эң чугула негелделерни күүседип тургаш, бистер, кожа турар хойжулар эш Кудрявцев суглар колхозувуска чыл бурду-ле чүс-чүс хойларны эстүрүп берип турар бис. Эш Кудрявцев биле аравыста социалистиг чарыштыг бис. Бистин бөлүк чыгыг чарыжымыска бирги чер мээңи болган. 700 төрүүр хойлардан 770 хураган алдыган! 1946 чылдан бээр колхозка үзүп берип келген хураганнармынын саны дөрт муң ашкан. Колхозчу байлакты көвүдөдиринге ол мээң салышкыным болур. Ону ам-даа улгатырары дээш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун «ССРЭ-нин көдээ ажыл-агыйын улам ынай хөгжүдөр кемчеглер дугайында» доктаалын эрестиг күүседери дээш ам-даа улуг күженишкнн-биле ажылдаар мен.

Оон кайы хойдан төрүтүненин билип алырынын ужуру ол. Оглун тотурбас эвээш сүттүг аныяк ийикпе денгели куду хойларны кадарчы шагда-ла билип алган турар болгаш ол хойларнын хураганнын

лаар керек. Кадарчы кижиге бодунун планнап алганын өзугаар одарны участоктарга үзүп аар. Чамдык чылдарда хар улгаткаш, хар адаандан чөмни тып чирн хойга берге апаарга, харын далбый-биле караткаш, оон изи-биле кадарып турар бис. Чамдык шуурганнар болгулай бээр хуннерде ийикпе соок күштүг апарганда хойларны тургузу азыраарыга керектиг чөм чүүлдери ферманын эргезинге доктаамал турар болгаш ону план өзугаар ажыглаар.

Кижин хойларны кадарарда манаштырбас керек. Чүгө дээрге, кышкы хун чүгө чеди шак хире болур. Хойлар манаштып тургаш, ойт-тап албайн баар болгаш кежээге чедир хөй-ле күш үндүрүп манаштып кааптар. Кадарчы кижиге олар чөргө баргаш, хойну доктааткаш, оларнын анаа казып оларлай бээрн ыявчыла чедип алыр керек.

Хөй кажаазынын байдалын кышкы үеде онзалап хайгаараар. Кажаанын кемчээли хойлар сынмарлашпас болур ужурулуг. Эмин эрттир хос кажаа соок болуру база билдингир. Хөй өөр хойга өй-тап чыгыг кажаа керек. Бир эвес хойлар кажаага дериткиже изиргенер болза кижин эртенги соокка алыптар болгаш аарый берип болур. Кажаанын иштинде агаары четчир турар ужурулуг.

Хөй өөр хойларны кадарып турар кижиге мал эмчизинин талазы-биле чамдык бөдүүн аргаларын билери база чугула. Мен ам төрүүр хойларга дуза көргүзөрүн, харын-даа хойлар төрүп чадай бергенде дуза көргүзөрүн, чамдыкта хойларнын иштинде хураган кандыг бир чылдагаан-биле өлүг апаргаш, хөп ыжа бергенде ону холдап уштуп кааптарынга өөренип алган мен.

Катышкан ажыл-агыйнын хөй өөр хой малын ылангыя экинжиткен уксааны малдал эстүрери дыка харысалгалыг ажыл. Ам бистин мал ажаап турарымыс бедик культураны негеп турар. Эң чугула негелделерни күүседип тургаш, бистер, кожа турар хойжулар эш Кудрявцев суглар колхозувуска чыл бурду-ле чүс-чүс хойларны эстүрүп берип турар бис. Эш Кудрявцев биле аравыста социалистиг чарыштыг бис. Бистин бөлүк чыгыг чарыжымыска бирги чер мээңи болган. 700 төрүүр хойлардан 770 хураган алдыган! 1946 чылдан бээр колхозка үзүп берип келген хураганнармынын саны дөрт муң ашкан. Колхозчу байлакты көвүдөдиринге ол мээң салышкыным болур. Ону ам-даа улгатырары дээш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун «ССРЭ-нин көдээ ажыл-агыйын улам ынай хөгжүдөр кемчеглер дугайында» доктаалын эрестиг күүседери дээш ам-даа улуг күженишкнн-биле ажылдаар мен.

Оон кайы хойдан төрүтүненин билип алырынын ужуру ол. Оглун тотурбас эвээш сүттүг аныяк ийикпе денгели куду хойларны кадарчы шагда-ла билип алган турар болгаш ол хойларнын хураганнын

лаар керек. Кадарчы кижиге бодунун планнап алганын өзугаар одарны участоктарга үзүп аар. Чамдык чылдарда хар улгаткаш, хар адаандан чөмни тып чирн хойга берге апаарга, харын далбый-биле караткаш, оон изи-биле кадарып турар бис. Чамдык шуурганнар болгулай бээр хуннерде ийикпе соок күштүг апарганда хойларны тургузу азыраарыга керектиг чөм чүүлдери ферманын эргезинге доктаамал турар болгаш ону план өзугаар ажыглаар.

Кижин хойларны кадарарда манаштырбас керек. Чүгө дээрге, кышкы хун чүгө чеди шак хире болур. Хойлар манаштып тургаш, ойт-тап албайн баар болгаш кежээге чедир хөй-ле күш үндүрүп манаштып кааптар. Кадарчы кижиге олар чөргө баргаш, хойну доктааткаш, оларнын анаа казып оларлай бээрн ыявчыла чедип алыр керек.

Хөй кажаазынын байдалын кышкы үеде онзалап хайгаараар. Кажаанын кемчээли хойлар сынмарлашпас болур ужурулуг. Эмин эрттир хос кажаа соок болуру база билдингир. Хөй өөр хойга өй-тап чыгыг кажаа керек. Бир эвес хойлар кажаага дериткиже изиргенер болза кижин эртенги соокка алыптар болгаш аарый берип болур. Кажаанын иштинде агаары четчир турар ужурулуг.

Хөй өөр хойларны кадарып турар кижиге мал эмчизинин талазы-биле чамдык бөдүүн аргаларын билери база чугула. Мен ам төрүүр хойларга дуза көргүзөрүн, харын-даа хойлар төрүп чадай бергенде дуза көргүзөрүн, чамдыкта хойларнын иштинде хураган кандыг бир чылдагаан-биле өлүг апаргаш, хөп ыжа бергенде ону холдап уштуп кааптарынга өөренип алган мен.

Катышкан ажыл-агыйнын хөй өөр хой малын ылангыя экинжиткен уксааны малдал эстүрери дыка харысалгалыг ажыл. Ам бистин мал ажаап турарымыс бедик культураны негеп турар. Эң чугула негелделерни күүседип тургаш, бистер, кожа турар хойжулар эш Кудрявцев суглар колхозувуска чыл бурду-ле чүс-чүс хойларны эстүрүп берип турар бис. Эш Кудрявцев биле аравыста социалистиг чарыштыг бис. Бистин бөлүк чыгыг чарыжымыска бирги чер мээңи болган. 700 төрүүр хойлардан 770 хураган алдыган! 1946 чылдан бээр колхозка үзүп берип келген хураганнармынын саны дөрт муң ашкан. Колхозчу байлакты көвүдөдиринге ол мээң салышкыным болур. Ону ам-даа улгатырары дээш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун «ССРЭ-нин көдээ ажыл-агыйын улам ынай хөгжүдөр кемчеглер дугайында» доктаалын эрестиг күүседери дээш ам-даа улуг күженишкнн-биле ажылдаар мен.

Оон кайы хойдан төрүтүненин билип алырынын ужуру ол. Оглун тотурбас эвээш сүттүг аныяк ийикпе денгели куду хойларны кадарчы шагда-ла билип алган турар болгаш ол хойларнын хураганнын

лаар керек. Кадарчы кижиге бодунун планнап алганын өзугаар одарны участоктарга үзүп аар. Чамдык чылдарда хар улгаткаш, хар адаандан чөмни тып чирн хойга берге апаарга, харын далбый-биле караткаш, оон изи-биле кадарып турар бис. Чамдык шуурганнар болгулай бээр хуннерде ийикпе соок күштүг апарганда хойларны тургузу азыраарыга керектиг чөм чүүлдери ферманын эргезинге доктаамал турар болгаш ону план өзугаар ажыглаар.

Кижин хойларны кадарарда манаштырбас керек. Чүгө дээрге, кышкы хун чүгө чеди шак хире болур. Хойлар манаштып тургаш, ойт-тап албайн баар болгаш кежээге чедир хөй-ле күш үндүрүп манаштып кааптар. Кадарчы кижиге олар чөргө баргаш, хойну доктааткаш, оларнын анаа казып оларлай бээрн ыявчыла чедип алыр керек.

Хөй кажаазынын байдалын кышкы үеде онзалап хайгаараар. Кажаанын кемчээли хойлар сынмарлашпас болур ужурулуг. Эмин эрттир хос кажаа соок болуру база билдингир. Хөй өөр хойга өй-тап чыгыг кажаа керек. Бир эвес хойлар кажаага дериткиже изиргенер болза кижин эртенги соокка алыптар болгаш аарый берип болур. Кажаанын иштинде агаары четчир турар ужурулуг.

Хөй өөр хойларны кадарып турар кижиге мал эмчизинин талазы-биле чамдык бөдүүн аргаларын билери база чугула. Мен ам төрүүр хойларга дуза көргүзөрүн, харын-даа хойлар төрүп чадай бергенде дуза көргүзөрүн, чамдыкта хойларнын иштинде хураган кандыг бир чылдагаан-биле өлүг апаргаш, хөп ыжа бергенде ону холдап уштуп кааптарынга өөренип алган мен.

Катышкан ажыл-агыйнын хөй өөр хой малын ылангыя экинжиткен уксааны малдал эстүрери дыка харысалгалыг ажыл. Ам бистин мал ажаап турарымыс бедик культураны негеп турар. Эң чугула негелделерни күүседип тургаш, бистер, кожа турар хойжулар эш Кудрявцев суглар колхозувуска чыл бурду-ле чүс-чүс хойларны эстүрүп берип турар бис. Эш Кудрявцев биле аравыста социалистиг чарыштыг бис. Бистин бөлүк чыгыг чарыжымыска бирги чер мээңи болган. 700 төрүүр хойлардан 770 хураган алдыган! 1946 чылдан бээр колхозка үзүп берип келген хураганнармынын саны дөрт муң ашкан. Колхозчу байлакты көвүдөдиринге ол мээң салышкыным болур. Ону ам-даа улгатырары дээш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун «ССРЭ-нин көдээ ажыл-агыйын улам ынай хөгжүдөр кемчеглер дугайында» доктаалын эрестиг күүседери дээш ам-даа улуг күженишкнн-биле ажылдаар мен.

Оон кайы хойдан төрүтүненин билип алырынын ужуру ол. Оглун тотурбас эвээш сүттүг аныяк ийикпе денгели куду хойларны кадарчы шагда-ла билип алган турар болгаш ол хойларнын хураганнын

лаар керек. Кадарчы кижиге бодунун планнап алганын өзугаар одарны участоктарга үзүп аар. Чамдык чылдарда хар улгаткаш, хар адаандан чөмни тып чирн хойга берге апаарга, харын далбый-биле караткаш, оон изи-биле кадарып турар бис. Чамдык шуурганнар болгулай бээр хуннерде ийикпе соок күштүг апарганда хойларны тургузу азыраарыга керектиг чөм чүүлдери ферманын эргезинге доктаамал турар болгаш ону план өзугаар ажыглаар.

Кижин хойларны кадарарда манаштырбас керек. Чүгө дээрге, кышкы хун чүгө чеди шак хире болур. Хойлар манаштып тургаш, ойт-тап албайн баар болгаш кежээге чедир хөй-ле күш үндүрүп манаштып кааптар. Кадарчы кижиге олар чөргө баргаш, хойну доктааткаш, оларнын анаа казып оларлай бээрн ыявчыла чедип алыр керек.

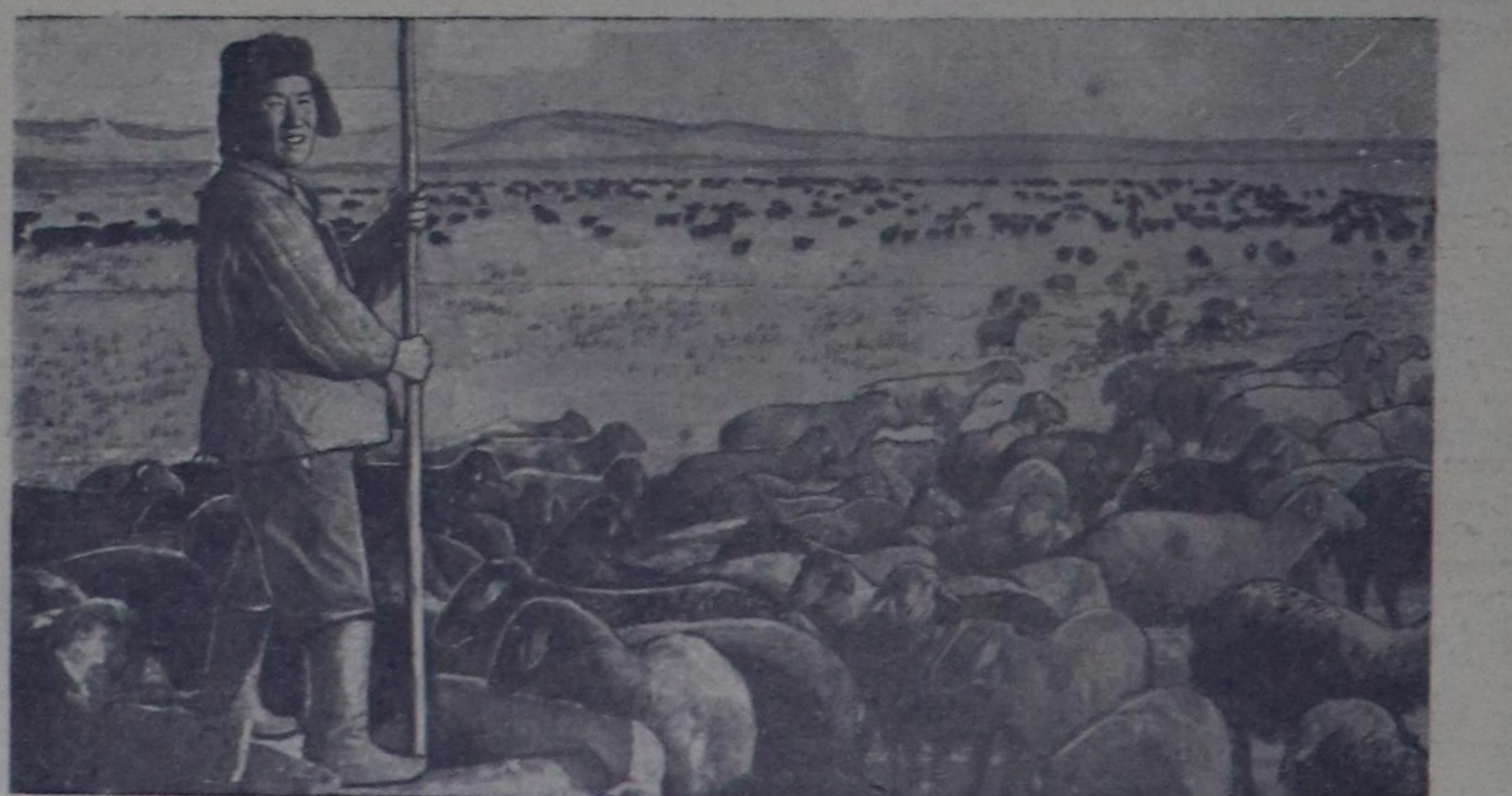
Хөй кажаазынын байдалын кышкы үеде онзалап хайгаараар. Кажаанын кемчээли хойлар сынмарлашпас болур ужурулуг. Эмин эрттир хос кажаа соок болуру база билдингир. Хөй өөр хойга өй-тап чыгыг кажаа керек. Бир эвес хойлар кажаага дериткиже изиргенер болза кижин эртенги соокка алыптар болгаш аарый берип болур. Кажаанын иштинде агаары четчир турар ужурулуг.

Хөй өөр хойларны кадарып турар кижиге мал эмчизинин талазы-биле чамдык бөдүүн аргаларын билери база чугула. Мен ам төрүүр хойларга дуза көргүзөрүн, харын-даа хойлар төрүп чадай бергенде дуза көргүзөрүн, чамдыкта хойларнын иштинде хураган кандыг бир чылдагаан-биле өлүг апаргаш, хөп ыжа бергенде ону холдап уштуп кааптарынга өөренип алган мен.

Катышкан ажыл-агыйнын хөй өөр хой малын ылангыя экинжиткен уксааны малдал эстүрери дыка харысалгалыг ажыл. Ам бистин мал ажаап турарымыс бедик культураны негеп турар. Эң чугула негелделерни күүседип тургаш, бистер, кожа турар хойжулар эш Кудрявцев суглар колхозувуска чыл бурду-ле чүс-чүс хойларны эстүрүп берип турар бис. Эш Кудрявцев биле аравыста социалистиг чарыштыг бис. Бистин бөлүк чыгыг чарыжымыска бирги чер мээңи болган. 700 төрүүр хойлардан 770 хураган алдыган! 1946 чылдан бээр колхозка үзүп берип келген хураганнармынын саны дөрт муң ашкан. Колхозчу байлакты көвүдөдиринге ол мээң салышкыным болур. Ону ам-даа улгатырары дээш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун «ССРЭ-нин көдээ ажыл-агыйын улам ынай хөгжүдөр кемчеглер дугайында» доктаалын эрестиг күүседери дээш ам-даа улуг күженишкнн-биле ажылдаар мен.

Танды районнун „Кызыл партизан“ көдээ ажыл-агый артелинин Ленин орденниг хойжуу Оюн Ноокайнын ат-сураа бүгү областа билдингир.
Чурукта: эш Ноокайнын хойну көрүп олурары.

Ол-ла колхозтун хойжуу Күш-ажылдын Кызыл Тук орденниг Григорий Кудрявцевтин ады база областа билдингир.
Чурукта: эш Кудрявцевтин дузалакчысы Ондар Сегбенин ховуда хой кадарып чорууру.
Чуруу С. Феоктистовтуу.

Грецияның чазаанга Совет Чазактың нотазы

Октябрь 26-да Даштыкы Херектер Министринин оралакчысы А. А. Громыко Грецияның Херектеринге Тур Бүзүрөтүргөн дээрги Империантия хулаеп алгаш, мындагы уткалыг нотаны анаа тывыскаан:

«Бо чылдын октябрь 12-де грек чазак АКШ-тың чазаа-биле дугуржулгага ат салган, дугуржулганың чарлатынган текстинден көсүп турарын эсугаар алырга, ол дугуржулга-биле дүүштүр грек девискээрге боттарының чепсектиг күштерин таарыштыр тургузар, шериг базаларын тургузар, а ол ышкаш Соңгу-атлантика блогунун планнарынга дүүштүр Грецияның девискээринде демир оруктары болгаш өске-даа оруктары ажылгаар эргени Каттышкан Штаттарга тысып турар.

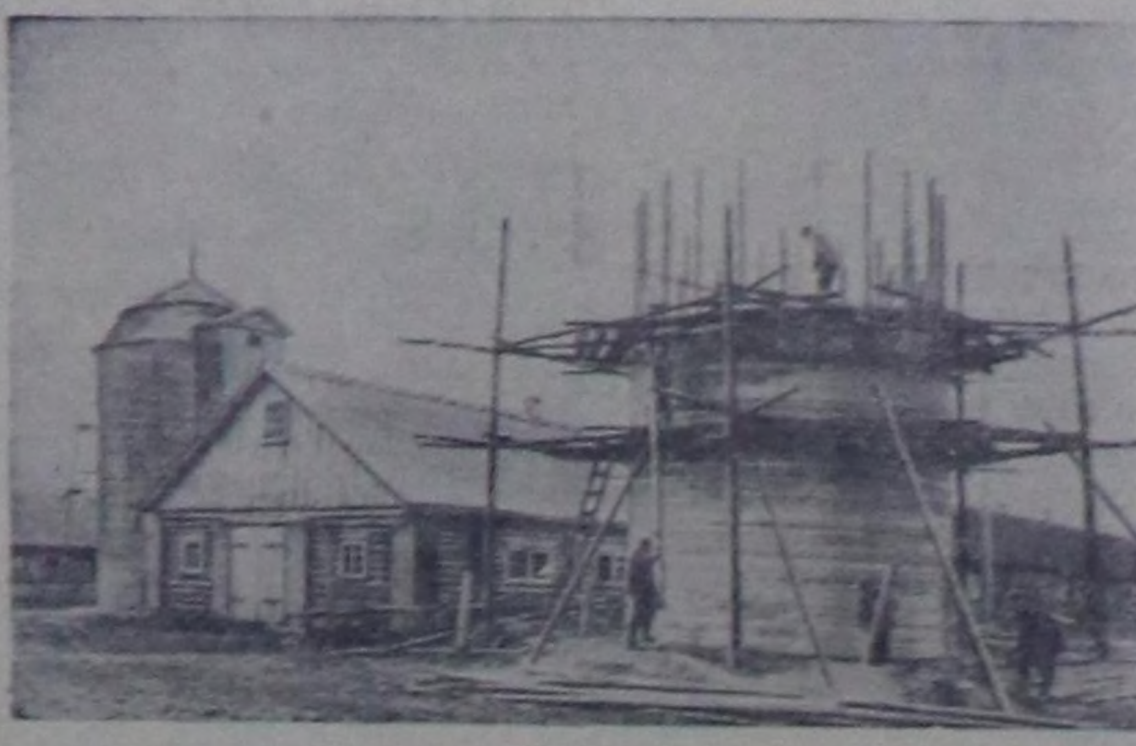
АКШ-тын чепсектиг күштери ол сорулгаларга ажылгазын дээш, Германияның девискээрин анаа тысып, чаа дайынның шуут белеткелинче угланган хемчеглерин боттандырыныче грек чазак кирипкен дээринин дугайын айтыганын дугуржулганы кылганын херечилеп турар-дыр. Ычангаш грек девискээр даштыкының шериг базазы болуп бар чыдары-биле ол чорук тайбынын болгаш улустар аразынын айыыл чок чоруун деткиринин эрге-ажыктарына удурлашкыч болуп турар-дыр.

Грецияга кым-даа кыжманмай,

кым-даа анаа халдарын бодавайн турар деп чүве мырыңай тодаргай турда, Грецияның девискээринге тайбын үеде даштыкы чепсектиг күштерин таарыштыр тургузулур чорук камгаланыр дээр бодалдар-биле шыныктыртынып шыдавас. Грецияның девискээринге даштыкы чепсектиг күштерин таарыштыр тургузарынын дугайында дугуржулга, тайбынын херезинге болгаш Грецияның айыыл чок чоруун быжылгаарына бараан болуп турар дээринин дугайында грек чазактын меделделдери биле ынчангаш чөпшээржи хоржок. Оон-биле кады Грецияның девискээри өске күрөөлерин агрессия сорулгаларына бараан болуп турары мырыңай илденди.

Грецияның девискээрин агрессия Соңгу-атлантика блогунун чепсектиг күштеринин базазы болдуруп турар чорук тайбынга болгаш Балканнарга айыыл чок чорукка кыжаныгы тургузулур, база оон-биле кады Грецияның чазаа улустар аразынын байдалын чидигелдеринче аппарат чыдар шак ол базамын аар харымсалгазын бодунга алып апар дээринче грек чазактын кичээгейин Совет чазак угландырбайн барып шыдавас.

Дээрги Ф. Империантия нотаның текстинин Грецияның чазаанга меделеп дындадырын азаан.

Иваново область. Шуйский районун Сталин аттыг колхозу улуг хөй адырлыг ажыл-агый. Ында мал ажыл-агыйы калбаа-биле сайзыраан. Мал фермазында мыныстыг улуг бода малдын бажы 450 ажып турар. Көдээ ажыл-агый артели малга чыгы болгаш тодуг кыштаглаашкыны белеткеп турар.
Чурукта: 150 тоннаын силос суургазынын тудуу. Чуруу С. Преображенскийни. СЭТА-нын прессклишези.

Кыштаглаашкына белеткелдер

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (Телефон-биле). Барың-Хемчик районун «Большевик» колхозтун колхозчулары СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун шийтпирин ханы-зы-биле өөренишпаан, ону амдыралга боттандырар дугайында алган хүлээлгелерин эрестиг күссөдип турарлар.

Дуржулгалыг хойжу коммунист эш Таптаан кадарып турар 184 хондан 184 хураганы каража чок доруктур өстүрүшпаан, кыштааның керженин хооруп, өдээн бөлүп, септелгелерин бүрүн дооскаш, кыштада 15 тонна ажыг сизини бодунун күжү-биле белеткеп алган.

Эш Семис-оолдун бригадазы 4790 ажыг хөй, өшкүнүң 4 кыштагаларын база 480 бода малдын кажжааларын хуусаа бетинде шынарлы-биле септел дооскаш, 80 тонна сизини кыштагаларда белеткеп, алган хүлээлгелерин эрестиг күссөткөннөр.

баш хөй кирер чыгыс кажжааны тудуп дооскан. Септеле чогуур 40 кажжааларын 26-зы мынчага чедир септетимиз. Нийтинин малын бөдүүн чөмөр белеткээринин планын чүглө 44 хуу күссөткөн, мал чөмөрүн кыштагаларже сөөртүрү ажил организастанымаан, мал чөмөрүн чарыгдарынын планы чогаатынмаан болгаш ук чөмөр фермалар эргелекчилеринге хүлээдип бердимиз.

Нийтинин малындан 1500 баш хөй, 120 баш мыйыстыг бода малды кириптер чыгыс кажжаалар шуут чок болуп турар.

Колхоз баштаар чер (даргазы эш Овааты) мал кыштаглаашкыныга белеткелди бо хире багай удуртуп турда, суму Советинин даргазы эш Эгер, партия эге организастанынын секретары эш Аракчаа олар шийтпирин хемчег албайн, анаа эптежип турар чорук канчап-даа таарышпас.

Мал кыштаглаашкыныга белеткелдин арктан шийтпирин күннөринде мал кажжааларынын тудуушкуну, эрги кажжааларын септелгенин, мал чөмөрүн белеткелдин дүргөдир херек.

А. ШИРИН.

Колхозтун дузалаар ажыл-агыйы

Ногаа, ылангыя картофель тарылганын калбартып сайзырадыр дугайында партиянын болгаш чазактын шийтпирин Барың-Хемчик районда «Большевик» көдээ ажыл-агый артели улуг көдүрүлүшкүн-биле хүлээп алган. Колхоз бо чылын дузалаар ажыл-агыйдан 43 тонна картофельди, 14 тонна капустаны болгаш 26 тонна дазыл чемиштиглерин алган.

Келир чылын бо культураларны улам калбартырынга четир үрээнин белеткээ, оон иштинде картофель 12 тонна. Колхоз бо чылын

райпога дузагаан чүглө картофельдин безин 9800 рубльдин орулгазын кирип алган. Колхозчулар күш-хүнүнге картофель авансыны база ал турар.

Ногаа шөлүңе удобренелер төгөр, ону суггарыныча буга арыктарын белеткээр база кажжа камгалаларын тургузар ажылдарын ногаа бригадазы амдыгааштан чорудуп турар. Бо талазы-биле Бичиш, Дудук, Күске, Ударник олар ак-сеткилдиг ажылдап турар.

К. СЕРИҢ, ногаа ажылдында бригадир.

Лекциялар эки билдингир болуп эрткен. Эш Тойлуг-оол районун болгаш колхозтун ажыл-агый, культура тургузуушкунунда база колхозтун организастаны тургузуун быжылгаар хемчеглерде бар турар чедикширинин, четпестеринин фактыларын чижекке кирип чугаалаан.

Колхоз бүдүрүлгезинин тус-тус участоктарында ажылдап турар колхозчу тараажыларын ортузунга партиянын агитас-массалыг ажылын чорударынын талазы-биле боттарынын дуржулгаларын агитаторлар ол семинарга солушканнар.

Бистия корр.

Агитаторлар семинары

Улуг-Хем районун Хайракан сумузуна Мичурин аттыг көдээ ажыл-агый артелинде партия эге организастанынын чанында агитколлективтин агитаторларынын 13 кижини кыжакчылар бир күнүңү семинары эрткен. Анаа «Делегей байдалынын дугайы болгаш тайбынын камгалаларын дээш улустарын демисел», «СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун доктаалын ажылы чондарынын ортузунга тайылбырлар ажылды калбартыр дугайында» лекцияларын СЭКП райкомунун пропаганда болгаш агитация килдинин эргелекчиси эш В. Тойлуг-оол номчаан.

Колхозчулар билиг дээш

Чөөн-Хемчик районун Хөндөргөйдө «Кызыл тараачын» колхозта политшкола өөредилге чылын чогуур өйүндө эки белеткелдиг эгелээ. Ында көдээ интеллигенциядан болгаш анык өскөндөн шушту 27 кижин өөренип турар. Политшколанын башкылары эштер Биче-оол, Бады болгаш өскөндөр-даа дыка кызымак ажылдап туралар.

М. СЫГЫР-ООЛ.

Авансыны берип турар

Улуг-Хем районда «Күш-ажылдын хостуу» колхоз (даргазы эш Поляков, партия организастанынын секретары эш Конгул-оол) күсүк дүжүт ажаап алышыкыны, күрөө биле санажылгазын чогуур өйшаанда дооскаш, колхозчуларын чартык чылда ажылдаан күш-хүннөриг баштайгы авансыга 66 тонна тарааны берген.

Колхозтун муракчы малчыныры Т. Тырыш 748 килограмм, М. Домбаа 566 килограмм, К. Сарыг-оол 463 килограмм, Мезеркей 475 килограмм, Т. Кара-кыс 341 килограмм тараа алганнар.

Х. ТЕМБИРЕЛЬ.

Тыва обласка кат-химистиг садтарны өстүрер

Партиянын XIX съездинин шийтпиринде сад ажылынын херезинче улуг кичээгейин салган. Кат-химистиг культуралар экономикага чугула ужуру-дузалыг. Олар болза, тарылгаларын ийги шөлүнүң 0,5 хуузуң ээлеп турар болгаш үнүш ажылындан ап турар ашка орулгаларын барык-ла 10 хуузуң берип турар.

Тыва автономнуг область—Совет Эвилелинин анык областарынын бирээси. Сөөлгү чылдар иштинде ол экономика талазы-биле быжыккан болгаш культура талазы-биле өскөн. Культуранын өздүгезинде кады үнелиг витаминиг продукт фруктулар аш-чөмгө эргежок чугула апаган.

Агаар бойдустун байдалы калгашкун—кыжын температура 50—55 градус чедип, өл-шык эвээш салгы (171—260 мм) база хар шоолуг эвес чаап турза-даа бистия обласка химистиг садтарын хөгжүдүп болур аргалар бар.

Улуг химистиг сорттарын камтаалдыг хөп, шып турар хевирге (тодаргайлаарга кыжын ол химистиг ыяшты доварк-биле азы өске калдыг бир материалдар-биле шып турар) өстүрүп турар.

Биче химистиг яблуктары—ракеткаларын дөстөр хевирлиг, ажык хевирге өстүрүп турар. Кат-химистиг үнүштерин өстүрүп болурунун дугайын Кызыл районун Чкалов колхозтун, обласкы партия школазынын болгаш көдээ ажыл-агыйнын дуржулга станциязынын садтары тодаргай чугаалап турар.

Чкалов аттыг колхозтун сады. Сады 1949 чылда улуг химистиг

болгаш биче химистиг сорттар-биле тургускан. Сады өстүрүп үндүргенин үезинде улуг химистиг яблук сыптарындан элээн хөй перспективалыг сорттар ыгалып үнтүлгөн. Чижээ, шоккар «Анис» деп сорт (бүгү бар турар ыяштарын 82 хуузу) эи эки өзүп үнгөн. «Славянка» деп сортту олуртуп тараан ыяштардан 90 хуузу камгалатынган. «Шафран—Китайка» деп сорттан багай эвес түнелдер алдынган.

Биче химистиг яблук сыптарындан шыдамкынынын болгаш ийги хөгжүдүлгезинин талазы-биле «Пурпур» деп ракетка бирги чери ээлеп турар. Чартык культурулуг «Тунгус» деп сорт кыжын чылыгалап шуглаанаандан барык шуштузу доңуп өлгүлөп калгылаан. Чимистиг ыяштар чымыс бээринин үе чадазында эгелеп кирген. Чимистиг тарып олурткан черде хөй эвес санын малина болгаш честеккат база бар.

Обласкы партия школазынын сады. Чимистер олурткан черде 55 химистиг ыяштар бар, оларнын иштинден 77,2 хуузу эки болгаш ортумак хөгжүдүлгел чимистиг ыяштар болуп турар. «Шафран—Китайка» деп сорт онза шыларгап турар. Ол болза, онза эки өзүп үнгөн ыяш болур. Ыяштарын болгаш хөрзүнүн эки ажаалда-биле хандырган.

Тываның көдээ ажыл-агый дуржулга станциязынын сады. Сады 1944 чылда тарып олурткан. Биче химистиг сорттарын яблук сыптары чымыс бээринин үе чадазынга 1947 чылда кирген.

Улуг химистиг сорттарын яблук сыптарынын баштайгы дүжүдүн 1950 чылда алган. 1952 чылда 44

ыяштардан 800 килограмм кайгамчык чаагай амданыг улуг яблуктарын алган. Ракеткаларын сыптарындан 1400 килограмм чимистерин алган. Чамдык чимистер 250-ден 300 грамм чедир деңизил болуп тургулаан. Ракеткаларын чимизи (тарымал Пудовщина деп сорттун) 17 грамм чедип турган.

Чимистиг ыяштарын өстүрүп үндүргенин үезинде «Пурпур» деп ракетка, «Пензаның Райказы», «Копылованың Райказы», «Тарымал Пудовщина» деп сорттар база ол ышак дымка хөй сорттар шыларгап үнгүлгөннөр. Улуг химистиг ыяштардан «Ак налив», «Шафран-Китайка», «Пепин Шафраный» деп сорттар шыларгап үнгөн.

Дуржулга станциязында өзүп үнүп турар үстүңде айтыккан бүгү сорттар, ол ышак бистия агаары-выска эи эки таарышкан сорттарын обласкы колхозчу болгаш коьдан чонынын садтарынга тарып олуртуп сүмөлөп турар.

Эксперименталдыг ажыл-агыйнын садында вишня (72 ыяш), слива-вишня хайнактары, инеккараа деп кат болгаш малина база өзүп турар.

Колхозтарда болгаш дуржулга станциязында-даа бүгү-ле чимистиг ыяштар хөй эвес шөлдү ээлеп турар болгаш оларын чыгыстап санап болур болза-даа, чимистиг ыяштар тарылгазы бар болуп турар чорук Тывага садтарын өстүрүп үндүрүп болур аргалар бүрүн барын чугаалап турар.

Сөөлгү үеде садтар тарып олуртуп чөмөр колхозтарын база чамдык колхозчуларын сонургалы улгаткан. Чижээ, Чөөн-Хемчиктин Сталин аттыг колхозта (даргазы эш

Ревнюк) 290 ыяштар. «Кызыл тараачын» колхозта (даргазы эш Мамбетов) 225 ыяштар таратынган. Чөөн-Хемчик районда нийтизи-биле 10 гектар садтар таратынган.

Үстүңде адаан колхозтар даргаларынын амгы үеде сорулгазы болза, боттарынын тарып алган садтарына чогуур ажаалданы хандыры, база оларын мал чииринден камгалаары болур.

Садтар бар черлерде колхозтар даргаларынын болгаш хөй нийтинин талазындан сад ажылыче чогуур кичээгейи салган болза, сад ажылынын түнелдери оон-даа эки болган турар ийги. Чижээ, Кызыл районда Чкалов аттыг колхозтун (даргазы эш Буянов) дыка улуг садын чашпан сизген дүй үнгөн, оларын өйшаанда суггарбайн, сад ажылдакчы эи Праведникова калдыг-даа дузаламчы көргүсөйи турар.

Каа-Хем районда «Октябрь 14 чыл ою» колхозтун (даргазы эш Елисеев) улуг химистердин садын 1949 чылда тарып олурткан. 1952 чылга чедир сад кайгамчык эки өзүп турган. Ындыг болза-даа, 1952 чылдын кыжынында ыяштарын чылыгалап шуглаваанындан ук ыяштар шуштузу чагган хар деңгелинге чедир өлгүлөп калгылаан.

Бистия аар берге. бойдус байдалымыска чимистиг ыяштарын тарырынга онза эки ажаалга негетинип турар. Ычангаш колхозчуруу болгаш чамдык колхозчулар чимистиг садтар тарылгазын калбартып, оларнын чогуур ажаалдазын хандырып, сад ажылындан орулгаларын көвүдедири чугула.

В. КАЗАНЦЕВА.

Редакцияга ЧАГААЛАР

Колхозтун сизген шөлүн өскээр ажылгап болбас

Тес-Хем районун Чыргалаңды сумузуна Калыңия аттыг колхозтун эи хөй сизген шөлү болур Сайгын, Самагалдай болгаш Тес унгарын дургаар сизген кезер черлерин Самагалдай суурда дыка хөй албан черлери болгаш амы-хуу кижилер боттарынын кара туразы-биле ажылгап, сизгенин кезип ап турар.

Чижээ, районун шериг комиссарында, ыяш ажыл-агый чери, мал эмбелгези, РОМВД болгаш өске-даа албан черлери база амы-хуу кижилер колхозтун күрөө актызы-биле быжылгаан черлеринден сизгенин кескеш, Самагалдай суурга машиналар, тергелер-биле сөөртүп ап турар. Оон-биле кады колхоз даргазынын

оралакчы эи Чикей колхозтун сизген шөлүндө эи эки үнүш дүжүтүг черлерин заготживсырьёуну район конторазынга, РОМВД-ге, МТС-ке болгаш өске-даа албан черлеринге чөпшээр берип турган.

Ынчаарга колхоз бо чылын нийтинин малынга бөдүүн чөмөр белеткээринин планын чүглө 53 хуу күссөткөн. Байдал мындагы аныктыг турда сизген шөлүн төтчөпчөп, албан черлеринге үлөп, хуваап турар чорук көдээ ажыл-агый артелинин Уставынга дүүшөйиң турар. Бо дугайында шынгы хемчеглерин алыры чугула.

В. САМДАН.

«Беш күш-хүнүңе штрафтар»

Сүт-Хөл районун Алдан-Маадыр сумузуна Жданов аттыг колхозтун даргазы эш Плотников мал бригаданын хуралын эрттирип, анаа кышка удур белеткел дугайында айтырылганын чугаалажыры-биле сентябрын 24-те чарла бижээш, мурнакчы малчы Дамдынга бергеш, колхоз төвүндө 90 километр. Ман-Чүрек, Көпшөс болгаш Акта малчынырга чедирерин дужааган. «Бир эвес хуралга келбес малчынар турар болза, 5 күш-хүнүңе штрафтар» деп чарлаада айтыкан.

колхоз төвүңе чедип келгеннөр. 50 ажыг малчынар үш хонук манаан, хурал-даа болбаан. Ам канчаар хөй черге аът-хөл шүүдеткеннге хомулдап, калдыг-даа түнөөд чок чанганнар.

Малчынын хуралын турлаг айы-биле колхоз баштаар черинин кижигүнери барып эрттирер турбуже, эш Плотников шын эвес кылган. 50 ажыг малчынар үш хунунун ажылын үскөн чорук колхозчуларын ажылынын шаптыктыг болгаш күш-ажылынын сагылга-чурумун үрөп турар.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Буруулугларны тывар херек

Нийтинин малынга быжыг чөм суурну тургузар чорук болза, малдын бажын өстүреринге, оон продуктулуг чоруун бедиреринге улуг ужуру-дузалыг.

200 ажыг тонна силос черге калган. Бо чылын ол чорук мал чөмөрүн белеткелдине база катаптангып турар. МТС-тин трактор-биле кескен 54 га черинин сизгенин суг алган. Ажылгаар аргажок болган, сарааттап каан сизгенерин мал чип эгелгез, 73 га көк суланы мал чип дөргөн.

Ындыг турбуже Улуг-Хем районда Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артели мал чөмөр белеткээринге кичээгейи салбайн келген болгаш салбайн турар. Колхоз баштаар черинден мал чөмөр сагыш човангыр эвес болганы-биле 1952 чылын 4 сараат сизгени мал чип каан болгаш

К. ДОРЖУКАЯ.

Хойжунуң күш-ажылың үнелээр

Танды районун Элегесте Буденный аттыг көдээ ажыл-агый артелинин колхозчузу О. Данзын-Хөө 1950 чылда колхозка кирген доразан-нан нийтинин 300 баш хонун өстүрүп дооруктары-биле хүлээп алган.

аажок кызымак ажылдап турда колхоз баштаар чер малчыга материалдыг дузаламчы көргүсөйиң оон амдыралдык байдалын сонургап көрбөй турар.

Колхозчу малчын 1955 чылга чедир ук хойларын 975 башка чедир өстүргөн. Малчын О. Данзын-Хөө малдын одар-белчирин чыдын дөрт ээлчээнде эки таарыштырып,

Артелинин башкаар чери малчында ак-сеткилдиг ажылды негээр-биле кады оон материалдык байдалыне сагыш салып, ону үнелгезе чогуур.

Т. МОЙГУШ.

Бижик өөредилгезин организаастаар

Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чыл ою» колхозта бижик өөредилгезинин бөлгүмнерин ам-даа организааставайн турар.

гаш оларны бөлгүмнерге ажылгап база болур.

Бижик өөредилгезинин бөлгүмнерин ол колхозка таарыштыр тургузуп болурунун аргалары бар: зон суурдан ырак эвес, бөдүк айы-биле чурттап турар, а колхоз төвүңде көдээ интеллигенция эвээш эвес бол-

Ам сорулга бар таарымчалыг аргаларын ажылгап, бижик өөредилгезин дарый организаастаарыне кичээгейин колхоз баштаар черинден болгаш ында парторганизаациядан салыры негетинип турар.

О. СТАПААН.

Күрүне дузаламчызын ээлеринге тыпсыр

Өзүп орап биче чаштарын өстүрери-биле совет чазак хөй урулгар иелерге улуг дузаламчыны көргүзүп, хөй түнүгү акшаны үндүрүп берип турар. Ол дузаламчыны ээлеринге чогуур өйүңде чедирери черчер Советтеринин хүлээлгези болур.

Районун дузаламчы тыпсыр талазы-биле килдинин иелерин тускай дептерлеринде көөрге, акшаны үндүрүп чоруткан болур. Ону көдээ Советтин даргазынын оралакчы эи Успун ап турган. Ол акша кайнаар барып турары ам үеде билдингес. Районун сан килдинин мындагы бийлаады көрүп тура-ла калдыг-даа хыналда кылбайн турары буруу.

Бай-Тайга районун Бай-Тал көдээ Советте хөй урулгарлык 40 ажыг иелер күрүүден дузаламчы ап турар. Оларнын бо чылдын июнь айдан бээр алыр акшазы мынчага чедир бердимиз. Оон түнү нийтин-биле 8 муң ажыг. Ол ышакш, иелер Серенмаа, Серен, Анзал, Саргыдал, Карбы оларын апрель айдала алыр ужурулуг акша эи ам-даа ээлеринге четпези.

Иелер урулгарында дузаламчы акшаны алыр дээш эи Успуну дилеп чоруп турар, а эи Успун деаип турар. Биче чаштарга күрүүнүн дузаламчынын чогуур хуусаазында тыпсыр болгаш читкен акшаларын тыбар талазы-биле хемчегин алыр херек.

И. ОЧУР.

ПАРЛАТЫНМААН ЧАГААЛАРЫН ИЗИ-БИЛЕ

Барың-Хемчик районун Ак сумузуна «Совет Тываның 5 чыл ою» колхозтун даргазы Ондар Папыңын онаашкан ажылынга ээ-харыс-салга чоктаныр, колхозчуларын негелде хомудалын чогуур өй-шаанда шийтпиреп бербей, оларын культурулуг чаагай амдыралын кижидир дугайында сагыш салбайн турганын шүгүмчүлгезин бижикчинин чагаазын «Шынның» редакциязы алган.

чээп алыры-биле ол чагааны редакция Барың-Хемчик райкуускомче шийдиктен.

Хынап көөрге, ында бижитинген четпестер буруну-биле шын болуп илгезер. Ажылынга ээ-харыс-салга чок, багай ажылдап турган Папыңын, администрация талазы-биле шынгы хемчег алган деп, Барың-Хемчик райкуускомунун секретары эш Белекей «Шын» солунун редакциязынга дындааткан.

Четпестерин узуткаарынын хем-

